

KS. KRYSZTOF ZIAJA

Opole

Problem struktury Ewangelii św. Jana we współczesnej egzegezie

Ewangelia według Jana w kanonie ksiąg Nowego Testamentu umieszczona jest po Ewangeliiach synoptycznych (Mt; Mk; Łk). Możemy więc o niej mówić jako o czwartej Ewangelii. Dokonując ogólnej charakterystyki tej Ewangelii, należy stwierdzić, że nie chodzi w niej o uzupełnienie tego, co zostało powiedziane w Ewangeliiach synoptycznych o Jezusie z Nazaretu (Łk 1,1-4), ale o pełne rozwinięcie wyznania wiary w Jezusa, jako Syna Bożego i Pana (J 20,31).

Wątek wiary, tak istotny dla Ewangelii Jana, został sformułowany już na jej początku w Prologu: „A Słowo stało się ciałem i zamieszkało (rozbiło namiot) wśród nas. A my oglądaliśmy chwałę Jego, chwałę, jaką ma Jednorodzony posłany przez Ojca, pełen łaski i prawdy” (1,14).

Cała Ewangelia rozwija to zdanie, mówiąc o wkroczeniu Syna Bożego w naszą ziemską rzeczywistość i o różnych względem Niego postawach: jedni Go przyjęli (J 13–17), inni odrzucili (J 7–12).

Ewangelista wzywa nas do wiary w Jezusa jako Mesjasza, Syna Bożego i Pana, bo to gwarantuje życie wieczne (J 20,30-31).

Po tej ogólnej charakterystyce przedstawione zostaną propozycje struktury czwartej Ewangelii dokonane przez następujących autorów:

(1) Antoni Paciorek, *Ewangelia umiłowanego ucznia*, Lublin 2000, s. 143–154;

- (2) Janusz Czerski, *Wprowadzenie do Ksiąg Nowego Testamentu*, Opole 1996, s. 154–156;
- (3) Stanisław Gądecki, *Wstęp do pism Janowych*, Gniezno 1991, s. 27–38;
- (4) Claus Westermann, *Abriss der Bibelkunde*, Stuttgart 1991, s. 162–170.

A. Paciorek¹ zwraca uwagę na to, że dla ustalenia struktury literackiej księgi biblijnej powinno się stosować więcej niż jedno kryterium:

Nie wystarczy zatem przyjąć jako jedyne kryterium np. święta, podróże albo liczbę 7. Niezbędne jest uwzględnienie wielu różnych literackich, a także teologicznych odniesień. Dla ustalenia struktury literackiej ważniejsze są kryteria literackie. Kryteria o charakterze teologicznym mogą wskazać ideę przewodnią zapewniającą całości dzieła jedność semantyczną².

Podając kryteria literackie usystematyzowane w kilku kategoriach, autor wyróżnia:

- elementy wyznaczające ramy perykopy lub części dzieła (wprowadzenia, zakończenia, inkluzje);
- kryteria przestrzenno-czasowe (wskazania geograficzne, wskazania czasu, święta liturgiczne);
- summaria;
- kryterium techniki powtórzeń;
- dramatyzm występujący w technikach wprowadzających.

Biorąc pod uwagę w/w kryteria autor proponuje następującą strukturę czwartej Ewangelii:³

Prolog (1,1-18)

1. Słowo – preegzystencja – stworzenie (1,1-5)
2. Konkretyzacja w dziejach – Wcielenie Słowa (1,6-13)
3. Wyznanie (1,14-18)

A. JEZUS OBJAWIA SIĘ ŚWIATU – KSIĘGA ZNAKÓW I MÓW (1,19–12,50)

I. Początek objawienia Jezusa (1,19-51)

1. Świadcstwo Jana (1,19-34)
  - 1.1. Jan o sobie samym (1,19-28)
  - 1.2. Jan o Jezusie (1,29-34)

¹ A. PACIOREK, *Ewangelia umiłowanego ucznia*, Lublin 2000, s. 143–154.

² *Tamże*, s. 143–144.

³ *Tamże*, s. 152–154.

2. Pierwsi uczniowie Jezusa (1,35-51)

2.1. Na drodze Jezusa (1,35-42)

2.2. Wyznanie wiary w Jezusa (1,43-51)

II. Pierwsze znaki – od Kany do Kany (2,1–4,54)

1. Jezus objawia siebie poprzez znaki (2,1-25)

1.1. Pierwszy znak w Kanie (2,1-12)

1.2. Oczyszczenie świątyni – Jezus nową świątynią (2,13-22)

1.3. Podsumowanie: Jezus zna każdego człowieka (2,23-25)

2. Odpowiedzi na objawienie Jezusa (3,1–4,54)

1.1. Rozmowa z Nikodemem – wiara niepełna (3,1-21)

1.2. Ostatnie świadectwo Chrzcziciela – wiara pełna (3,22-36)

1.3. Rozmowa z Samarytanką – wiara mesjańska (4,1-42)

1.4. Uzdrowienie syna urzędnika królewskiego – uniwersalizm wiary (4,43-54)

III. Jezus a święta żydowska – opozycja i sprzeciw (5,1–10,41)

1. Święto szabat – Jezus równy Ojcu (5,1-47)

1.1. Uzdrowienie chromego (5,1-18)

1.2. Apologia Jezusa (5,19-47)

2. Święto Paschy – Jezus chlebem życia (6,1-71)

2.1. Cudowne nakarmienie chlebem (6,1-15)

2.2. Jezus objawia się uczniom na Jeziorze Galilejskim (6,16-21)

2.3. Jezus prawdziwy chleb życia (6,22-59)

2.4. Kryzys w gronie uczniów (6,60-71)

3. Święto Namiotów – Jezus światłością (7,1–10,21)

3.1. Jezus objawia siebie podczas Święta Namiotów (7,1-53)

3.2. Jezus pełen miłosierdzia (7,53b–8,11)

3.3. Jezus światłością świata (8,12-29)

3.4. Jezus i prawdziwi synowie Abrahama (8,30-59)

3.5. Uzdrowienie niewidomego od urodzenia (9,1-41)

3.6. Jezus dobrym Pasterzem (10,1-42)

IV. W bliskości „godziny” (11,1–12,50)

1. Wskreszenie Łazarza (11,1-57)

1.1. Teologiczne tło wydarzenia (11,1-16)

1.2. Dialog Jezusa z Martą – Jezus zmartwychwstaniem i życiem (11,17-27)

- 1.3. Wskreszenie Łazarza (11,28-44)
- 1.4. Różne reakcje w obliczu cudu (11,45-57)

2. Przed męką (12,1-50)

- 2.1. Namaszczenie w Betanii (12,1-11)
- 2.2. Królewski wjazd do Jerozolimy (12,12-19)
- 2.3. Ostatnie słowo dla świata (12,20-36)
- 2.4. Tajemnica wiary (12,37-50)

B. JEZUS OBJAWIA SIĘ UCZNIOM – KSIĘGA CHWAŁY (13,1–20,31)

I. Mowa pożegnalna (13,1–17,26)

1. Jezus pozostawia uczniom przykład miłości i służby (13,1-38)
  - 1.1. Jezus umywa nogi uczniom (13,1-20)
  - 1.2. Judasz porzuca wspólnotę uczniów Jezusa (13,21-30)
  - 1.3. Jezus pozostawia uczniom przykazanie miłości (1,31-38)
2. Przemówienie pierwsze (14,1-31)
  - 2.1. Odejście do Ojca (14,1-14)
  - 2.2. Łączność Jezusa ze wspólnotą (14,15-26)
  - 2.3. Odejście Jezusa i dar pokoju (14,27-31)
3. Przemówienie drugie (15,1–16,33)
  - 3.1. Łączność Jezusa oraz jej owoce (15,1-17)
  - 3.2. Nienawiść świata i świadectwo Ducha Świętego (15,18–16,15)
  - 3.3. Obietnica powtórnego przyjścia (16,16-33)
4. Modlitwa Jezusa (17,1-26)
  - 4.1. Spojrzenie wstecz oraz prośba o uwielbienie (17,1-11a)
  - 4.2. Prośba za uczniów (17,11b-19)
  - 4.3. Modlitwa za wierzących w przyszłości (17,20-26)

II. Męka i śmierć Jezusa (18,1–19,2)

1. Pojmanie Jezusa (18,1-11)
2. Przesłuchanie u Annasza i zaparcie się Piotra (18,12-27)
3. Jezus przed Piłatem (18,28–19,16a)
4. Wywyższenie Jezusa (19,6b-30)
5. Jezus Barankiem paschalnym (19,31-37)
6. Złożenie Jezusa do grobu (19,38-42)

III. Ukazanie się Zmartwychwstałego (20,1-29)

1. Dwaj uczniowie w drodze do grobu (20,1-10)
2. Jezus ukazuje się Marii Magdalenie (20,11-18)

3. Jezus ukazuje się zebranim uczniom (20,19-25)

4. Jezus ukazuje się Tomaszowi (20,26-29)

IV. Końcowe słowo Ewangelisty (20,30-31)

Uzupełnienie — ukazanie się Jezusa nad Jeziorem Tyberiadzkim (21,1-25).

J. Czerski⁴ przedstawiając strukturę czwartej Ewangelii zauważa:

Ewangelia św. Jana posiada jednolitą strukturę i wykazuje kosekwentnie przeprowadzoną koncepcję. Tę koncepcję szkicuje już prolog, a rozwijają następujące po nim rozdziały. Autorowi chodziło o ukazanie objawienia się Jezusa jako Syna Bożego i ukazanie się Jego chwały (por. J 1,14). W tym kierunku prowadzą czytelnika znaki i słowa Chrystusa w J 1–12, a następnie Jego męka w J 13–20⁵.

Autor proponuje następujący podział:

1,1-18	Prolog: Jezus — Słowem Boga
1,19–12,50	Jezus objawia się w znakach i słowach
1,19-34	Świadectwo Jana Chrzciciela
1,35-51	Pierwsi uczniowie
2,1-12	Pierwszy znak na weselu w Kanie
2,13-22	Oczyszczenie świątyni – Summariusz o znakach Jezusa i wierze
3,1-21	Rozmowa z Nikodemem
3,22-36	Jezus i Jan Chrzciciel
4,1-42	Rozmowa z Samarytanką przy studni Jakuba
4,43-54	Powrót do Galilei, drugi znak w Kanie: uzdrowienie syna królewskiego urzędnika
5,1-47	Trzeci znak: uzdrowienie paralytyka nad sadzawką Betesda w Jerozolimie
6,1-71	Czwarty znak: cudowne nakarmienie pięciu tysięcy – Piąty znak: Jezus chodzi po jeziorze – Mowa o chlebie życia
7,1–8,59	Działalność Jezusa w Jerozolimie w oktawie święta Namiotów
9,1-41	Szósty znak: uzdrowienie niewidomego od urodzenia
10,1-42	Mowa o dobrym pasterzu – Działalność Jezusa w Jerozolimie w czasie święta Poświęcenia świątyni – Sumariusz o wielu przypadkach wiary w Chrystusa
11,1-57	Siódmy znak: wskreszenie Łazarza – Sanhedryn wydaje wyrok śmierci na Jezusa

⁴ J. CZERSKI, *Wprowadzenie do Ksiąg Nowego Testamentu*, Opole 1996, s. 143–154.

⁵ *Tamże*, s. 154.

- 12,1-50 Namaszczenie w Betanii – Wjazd do Jerozolimy – Grecy szukają kontaktu z Chrystusem
- 13,1–20,29 Jezus objawia się w męce i zmartwychwstaniu
- 13,1–16,33 Ostatnia wieczerza – Mowy pożegnalne
- 17,1-26 Modlitwa arcykapłańska
- 18,1–19,42 Męka: aresztowanie – zaparcie się Piotra – proces izraelski – proces rzymski – ukrzyżowanie – śmierć – pogrzeb
- 20,1-29 Pusty grób i trzy chrystofanie: wobec Marii Magdaleny – uczniów – Tomasza
- 20,30-31 Epilog: o zrozumieniu Ewangelii
- 21,1-25 Uzupełnienie
- 21,1-23 Chrystofania nad Jeziorem Tyberiadzkim
- 21,24-25 Drugie zakończenie

S. Gądecki⁶ ustosunkowując się krytycznie do podziału Ewangelii Jana na trzy części (Wstęp 1,1-51; Księga znaków 2,1–12,50; Księga Męki 13,1–20,2) stwierdza, że w kwestii struktury należy zwrócić uwagę na najmniejsze jednostki tekstowe. Zauważamy wówczas w całej Ewangelii dwa elementy: znaki i mowy. One to stanowić powinny kryterium podziału czwartej Ewangelii. W uzasadnieniu swej tezy autor pisze:

Zasadniczą różnicę między naszym podziałem księgi a innymi jest to, że traktuje on historię męki i zmartwychwstania Jezusa jako odrębne, najwyższe objawienie chwały Ojca. Tym samym nie dzielimy księgi na część traktującą o znakach oraz część o męce i zmartwychwstaniu, ale traktujemy całą księgę jako zbiór mów i znaków, gdzie znak wskazuje na objawienie ożywiającej mocy Boga. W takim sensie ukazywanie się Zmartwychwstałego mieści się również w konwencji znaku, tak samo jak np. ukazywanie się niewidomego po uzdrowieniu, czy Łazarza po wskrzeszeniu⁷.

Uwzględniając elementy pierwszoplanowe (działalność Pana Jezusa) i drugoplanowe (reakcja ludzi na działalność Jezusa), autor proponuje następujący podział:

⁶ S. GADECKI, *Wstęp do pism Janowych*, Gniezno 1991, s. 27–38.

⁷ *Tamże*, s. 34.

Prolog	
Słowo	(1,1-5)
— świadectwo Jana	(1,6-8)
Słowo	(1,9-14)
— świadectwo Jana	(1,15-18)
I. Pierwsza Pascha	
1. Świadectwo — Jana	(1,19-28)
— świadectwo Jana	(1,29-34)
— świadectwo Jana	(1,35)
2. Powołanie — dwóch uczniów	(1,36-39)
— Piotra	(1,40-42)
— Filipa i Natanaela	(1,43-51)
3. Znak (rozmnożenie wina)	(2,1-10)
— wiara uczniów	(2,11)
— do Kafarnaum	(2,12)
— do Jerozolimy	(2,13)
4. Czyn i prorocstwo	(2,14-17.18-21)
— wiara uczniów	(2,22)
— wiara wielu	(2,23-25)
— wiara Nikodema	(3,1-2)
5. Mowa do Nikodema	(3,3-21)
— do Ziemi Judzkiej	(3,22-24)
— świadectwo Jana	(3,25-30)
Mowy ciąg dalszy	(3,31-36)
— do Galilei i Sychar	(4,1-6)
6. Mowa do Samarytanki	(4,7-26)
— wiara Samarytan	(4,39-42)
— do Galilei	(4,43)
— wiara Galilejczyków	(4,44-45)
— do Kany	(4,46a)
7. Znak (uzdrowienie umierającego)	(4,46b-52)
— wiara ojca	(4,53-54)
— do Jerozolimy	(5,1)
8. Znak (uzdrowienie chorego)	(5,2-9a)
— niewiara Żydów	(5,9b-18)
Mowa do Żydów	(5,19-47)

II. Druga Pascha

- za Jezioro Galilejskie (6,1-3)
- 1. Znak (rozmnożenie chleba) (6,4-13)
  - wiara tłumowi (6,14)
  - na górę (6,15)
- 2. Znak (przejście po wodzie) (6,16-21)
  - do Kafarnaum (6,22-25)
- 3. Mowa do ludu (6,26-40)
  - do Żydów (6,41-59)
  - do uczniów (6,60-66)
  - do Dwunastu (6,67-71)
  - po Galilei (7,1)
  - niewiara Braci (7,2-8)
  - w Galilei (7,9)
  - do Jerozolimy (7,10)
  - rozdwojenie (7,11-13)
  - do świętyń (7,14)
- 4. Mowa do Żydów (7,15-29)
  - niewiara Żydów (7,30)
  - wiara tłumowi (7,31-32)
  - Mowa do Żydów (7,33-36)
  - Mowa do tłumowi (7,37-39)
    - rozdwojenie (7,40-53)
    - do świętyń (8,1-2)
- 5. Mowa do uczonych w Piśmie (8,3-11)
  - Mowa do faryzeuszów (8,12-20)
  - Mowa do Żydów (8,21-29)
    - wiara wielu (8,30-32)
  - Mowa do Żydów (8,33-59)
- 6. Znak (uzdrowienie niewidomego) (9,1-7)
  - rozdwojenie (9,8-12)
  - niewiara faryzeuszów (9,13-34)
  - wiara uzdrowionego (9,35-38)
- 7. Mowa do faryzeuszów (9,39-10,18)
  - rozdwojenie (10,19-21)
  - w świętyń (10,22)

Mowa do Żydów	(10,23-38)
— niewiara	(10,39)
— za Jordan	(10,40)
— wiara wielu	(10,41-42)
8. Znak (wskrzeszenie Łazarza)	(11,1-44)
— wiara wielu	(11,45)
— niewiara	(11,46-53)
— do Efraim	(11,55-57)
III. Trzecia Pascha	
1. Czyn i prorocstwo	(12,1-8)
— wiara tłumy	(12,9-19)
2. Mowa do Greków	(12,20-28)
Mowa do tłumy	(12,29-36)
— niewiara Żydów	(12,37-41)
— wiara bojaźliwych	(12,42-43)
Mowa do tłumy (?)	(12,44-50)
3. Czyn i prorocstwo	(13,1-30)
4. Mowa do uczniów	(13,31-35)
— do Piotra	(13,36-14,4)
— do Tomasza	(14,5-7)
— Do Filipa	(14,8-21)
— do Judy	(14,22-31)
— do uczniów	(15,1-16,33)
— modlitwa Syna	(17,1-5)
— modlitwa za uczniów	(17,6-19)
— modlitwa za chrześcijan	(17,20-26)
5. Znak (śmierć i zmartwychwstanie Jezusa)	
— za Cedron	(18,1-2)
— niewierność Judasza	(18,3-9)
— wierność Piotra	(18,10-11)
— do Annasza	(18,12-14)
— niewierność Piotra	(18,15-18)
— u Annasza	(18,19-23)
— do Kajfasza	(18,24)
— niewierność Piotra	(18,25-27)
— do pretorium	(18,28)

— u Piłata	(18,29–19,16)
— śmierć Jezusa	(19,17-30)
— świadectwo śmierci	(19,31-37)
— złożenie do grobu	(19,38-42)
— wiara w Zmartwychwstanie	(20,1-10)
6. Znak (żywy Jezus)	(20,11-18)
7. Znak dla Jedenastu	(20,19-23)
— niewiara Tomasza	(20,24-25)
8. Znak dla Dwunastu	(20,26-27)
— wiara Tomasza	(20,28-29)
— wiara celem znaków	(20,30-31)
— nad Morzem Tyberiadzkim	(21,1)
9. Znak dla Siedmiu	(21,2-14)
— zadanie dla Piotra	(21,15-17)
— prorocтво o Piotrze	(21,18-19)
— prorocтво o Janie	(21,20-23)
10. Świadectwo Jana	(21,24)
11. Epilog	(22,25)

C. Westermann⁸ w kwestii struktury czwartej Ewangelii wspomina o jej trzech głównych częściach, które odpowiadają treści wierszy Prologu (1,11-14).

Te trzy główne części to rozdziały:

3–6: Przyszedł do swojej własności

7–12: Swoi Go nie przyjęli

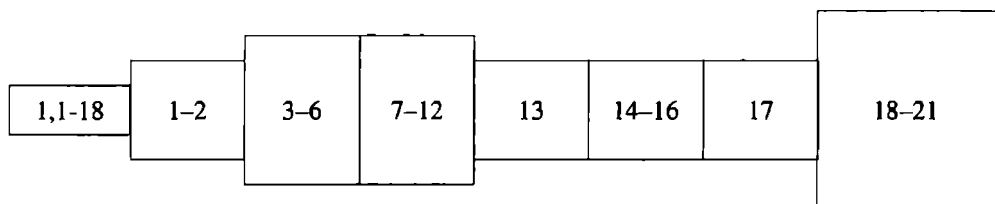
13–17: Wielu Go jednak przyjęło...

Jeśli porównać Ewangelię Jana z synoptykami, to należy stwierdzić, że J 1–17 zasadniczo różni się od synoptyków. Natomiast rozdziały 18–20, traktujące o męce śmierci i zmartwychwstaniu Pana Jezusa, są bliższe synoptykom. Ponadto wydarzenia pasyjne, dzięki pojęciu „godziny”, są u Jana bardziej związane z całą Ewangelią niż u synoptyków. Chodzi tu przede wszystkim o teksty: „Moja godzina jeszcze nie nadeszła” (2,4) oraz „Jezus wiedząc, że nadeszła Jego godzina” (13,1)⁹

⁸ C. WESTERMANN, *Abriss der Bibelkunde*, Stuttgart 1991, s. 162–170.

⁹ *Tamże*, s. 162.

Graficznie struktura Ewangelii Jana proponowana przez C. Westermana przedstawia się następująco:

A oto jej podział szczegółowy:

I.	1,1-18:	Prolog
	1,19-51:	Świadkowie
	1,19-34:	Świadekto Jana Chrzciela
	1,35-51:	Świadekto świadków
II.	2,1-17,26:	Ujrzelismy Jego wspaniałość
	a) 2,1-25:	Jezus przynosi życie i sąd
	b) 3,1-6,71:	Przyszedł do swojej własności
	3,1-4,42:	Ze swoim słowem (prawda)
	3,1-21:	Nikodem
	3,22-36:	Jan Chrzciel
	4,1-30:	Samarytanka
	4,31-42:	Zasiew i żniwa
	5,1-6,71:	Ze swoimi cudami (życie)
	4,43-54:	Urzednik z Kafarnaum
	5,1-16:	Chory przy sadzawce Betesda
	5,17-47:	Ojciec i Syn; życie i sąd
	6,1-25:	Nakarmienie i chodzenie po jeziorze
	6,26-59:	Mowa o chlebie życia
	6,60-71:	Wyznanie Piotra
	c) 7,1-12,50:	Swoi Go nie przyjęli
	7,1-13:	Godzina jeszcze nie nadeszła
	7,14-52:	Jezus na świecie Namiotów
	8,1-11:	Jezus i niewiasta cudzołożna
	8,12-59:	Światło świata
	9,1-41:	Uzdrowienie niewidomego od urodzenia
	10,1-42:	Pasterz

- 11,1-44: Wskreszenie Łazarza
- 11,45-57: Wysoka Rada postanawia zabić Jezusa
- 12,1-8: Namaszczenie w Betanii
- 12,9-19: Wjazd do Jerozolimy
- 12,20-50: Grecy i godzina
- d) 13,1-17,26: Mowy pożegnalne
  - 13,1-30: Umycie nóg; miłość do końca
  - 13,2-10: Umycie nóg
  - 13,12-20: Tłumaczenie czynu
  - 13,21-30: Zdrajca (do tego wiersz 13,2 i 13,11); była noc
  - 13,31-35: Uwielbienie i nowe przykazanie
  - 13,36-38: Piotr
  - 14,1-31: Pożegnanie
  - 14,1-14: Droga do domu Ojca
  - 14,15-26: Przyjdę do was — jako pomoc; doradca
  - 14,27-31: Zakończenie: przekazanie pokoju
  - 15,1-16,33: Wspólnota uczniów Jezusa a świat
  - 15,1-8: Winny krzew
  - 15,9-17: Owoc: Trwajcie w mojej miłości
  - 15,18-16,4: Nienawiść ze strony świata
  - 16,5-7: Dzieło Ducha Świętego
  - 16,8-11: On będzie świat sądził
  - 16,12-15: On doprowadzi uczniów do prawdy
  - 16,16-22: Smutek i radość odejścia
  - 16,23-28: Prośba w imię Jezusa
  - 16,29-33: Pokój, zaufanie Jezusowi
  - 17,1-26: Modlitwa Jezusa
  - 17,1-5: Prośba Jezusa, by Ojciec Go uwielbił
  - 17,6-8 i 17,12-14: Syn daje Ojcu prawo sądenia (i 17,18-19)
  - 17,9-11 i 17,15-17: Prośba o opiekę nad uczniami
  - 17,20-23: Prośba o jedność Kościoła
  - 17,24-26: Prośba o pełne zjednoczenie uczniów z Jezusem
- e) 18-21: Męka, śmierć i zmartwychwstanie
  - 18,1-12: Pojmanie
  - 18,13-27: Przed najwyższym kapłanem; Zaparcie się Piotra

- 18,28-40: Jezus przed Piłatem
- 19,1-5: Ubiczowanie i wyszydzenie (*Ecce homo*)
- 19,6-16: Wyrok
- 19,17-24: Ukrzyżowanie
- 19,25-27: Maria i Jan
- 19,28-37: Śmierć Jezusa
- 19,38-42: Pogrzeb
- 20,1–21,25: Zmartwychwstanie
- 20,1-10: Pusty grób
- 20,11-18: Ukazanie się Marii z Magdala
- 20,19-23: Przed uczniami: udzielenie Ducha Świętego
- 20,30-31: Zakończenie
- 21,1-14: Ukazanie się nad Jeziorem Tyberiadzkim
- 21,15-19: Słowo do Piotra
- 21,20-23: Jezus i umiłowany uczeń
- 21,24-25: Drugie zakończenie

Przedstawione wyżej propozycje struktury Ewangelii św. Jana ukazują, że na układ tego dzieła miały wpływ różne postawy człowieka względem Jezusa i Jego zbawczego orędzia. Autor wspomina o tym już w Prologu (1,11-13), a następnie rozwija tę myśl w rozdziałach 7–12 (swoi Go nie przyjęli) i 13–17 (wielu Go jednak przyjęło). Można więc powiedzieć, że na układ czwartej Ewangelii miał wpływ dwojakiego rodzaju dramat: Syna Człowieczego, który od Ojca wychodzi, przebywa wśród ludzi i po wypełnieniu misji wraca do Ojca i dramat człowieka, który może przyjąć Jezusa przez wiarę lub Go odrzucić.

Das Problem der Struktur des Johannesevangeliums in der heutigen Exegese

ZUSAMMENFASSUNG

Der Artikel setzt sich mit der Struktur des Johannesevangeliums auseinander. Es werden in ihm Untersuchungen von vier Exegeten analysiert:

- (1) Antoni Paciorek, *Ewangelia umiłowanego ucznia*, Lublin 2000, s. 143–154;
- (2) Janusz Czernski, *Wprowadzenie do Książ Nowego Testamentu*, Opole 1996, s. 154–156;

(3) Stanisław Gądecki, *Wstęp do pism Janowych*, Gniezno 1991, s. 27–38;

(4) Claus Westermann, *Abriss der Bibelkunde*, Stuttgart 1991, s. 162–170.

Die Struktur des Evangeliums nach Johannes, besonders der detailliert erörterte Vorschlag von C. Westermann, zeigt, dass das ganze Evangelium Verse J 1,11-14 entfaltet: „Er kam in sein Eigentum“ (3–6); „Die seinen nahmen ihn nicht auf“ (7–12); „So viele ihn aber aufnahmen...“ (13–17).

Es geht also im vierten Evangelium nicht um Vollständigkeit der Überlieferung von Jesus von Nazareth (Lk 1,1-4), sondern um die volle Entfaltung des Bekenntnisses zu Jesus als dem Sohn Gottes und dem Herrn (20,31). Es ist, für das ganze Evangelium gültig, in der Mitte des Prologs so formuliert: „Und das Wort wurde Fleisch und wohnte unter uns, und wir haben seine Herrlichkeit angeschaut, eine Herrlichkeit als eines Eingeborenen vom Vater, voller Gnade und Wahrheit“ (J 1,14).